

Una legislació de drets culturals, donant especial rellevància a l'associacionisme i voluntariat cultural català-2

Aquesta legislació hauria d'incorporar les recomanacions i directrius internacionals i, de manera específica, la Declaració Universal sobre la Diversitat Cultural (UNESCO, 2001), la Declaració de Friburg sobre els drets culturals¹ (Friburg, 2007) i les polítiques culturals que deriven de les agendes internacionals per al desenvolupament sostenible

1. La Declaració Universal sobre la Diversitat Cultural (UNESCO, 2001) reconeix la diversitat cultural com a patrimoni comú (article 1) i factor de desenvolupament (article 3). L'expressió política de la diversitat cultural és el pluralisme cultural (article 2) entès com a "resposta política al fet de la diversitat cultural" i "instrument per garantir una interacció harmoniosa i una voluntat de conviure de persones i de grups amb identitats culturals que són alhora plurals, variades i dinàmiques». Aquest pluralisme cultural s'articula mitjançant "les polítiques que afavoreixen la inclusió i la participació de tots els ciutadans"
2. Per bé que la cultura no forma part explícita dels objectius de desenvolupament sostenible (ODS) sí que està integrada en els diferents ODS² que deriven de les agendes internacionals de Nacions Unides i altres organitzacions internacionals com és el cas de l'Agenda per al Desenvolupament Sostenible (ONU, 2015), del Pacte Mundial sobre Migracions (ONU, 2018), de l'Agenda 21 de la Cultura (2004 i 2015) o de la Carta de Roma 2020 aprovades pel Consell de Ciutats i Governos Locals Units (CGLU).
 - a. La Carta de Roma proposa polítiques efectives per a les ciutats que treballen per la democràcia cultural basades en el foment de les capacitats dels seus habitants per descobrir els seus bagatges culturals amb l'objectiu de reconèixer el patrimoni, la identitat i el lloc que ocupen a la ciutat, comprendre els contextos de les altres persones i, alhora, fomentar la capacitat de compartir cultures i creativitat per tal que la vida social i democràtica avanci amb l'impuls de l'intercanvi creatiu i el gaudi i la protecció dels recursos culturals comuns
3. Desplegar els drets culturals –individuals i col·lectius- en el context de l'evolució i desenvolupament dels drets humans (VASAK, 1979. Citat a KULTURAREN EUSKAL BEHATOKIA, 2019³). En l'àmbit de la cultura els drets culturals defineixen els drets a la llibertat de creació i l'exercici de la llibertat artística i científica (primera generació), els drets per a la igualtat d'accés (segona generació) i els drets de la diversitat cultural i la conservació del patrimoni (tercera generació).
 - a. La Declaració de Friburg sobre els drets culturals estableix que "els drets enunciats en la present Declaració són part essencial de la dignitat humana; per aquest motiu, formen part integrant dels drets humans i han de ser interpretats segons els principis d'universalitat, indivisibilitat i interdependència", i adreça la declaració al "públic (els estats i les seves institucions), el civil (les organitzacions no governamentals i altres associacions i institucions sense ànim de lucre) i el privat (les empreses)" per tal d'impulsar el seu reconeixement i la seva aplicació a tots els nivells: local, nacional, regional i universal.
 - b. És oportú ressaltar també que les polítiques públiques de reconeixement dels drets culturals es troben en una fase incipient de desenvolupament. Així, a l'informe anual del CONCA sobre l'estat de la cultura i les arts, BARBIERI (2015) feia palès que «tot i que un cert nombre de governs locals a Catalunya utilitzen l'Agenda 21 de la cultura en les seves polítiques urbanes, els drets culturals no s'han desplegat com a estratègia més enllà de les accions de foment d'accés a la cultura».

1 Declaració de Friburg sobre els drets culturals (2007) <https://irla.cat/publicacions/8-la-diversitat-cultural/>

2 MARTINELL, Alfons (2020): Cultura y Desarrollo Sostenible. Aportaciones al debate sobre la dimensión cultural de la Agenda 2030. REDS. Madrid. 2020 https://reds-sdsn.es/wp-content/uploads/2020/04/REDS_Cultura-y-desarrollo-sostenible-2020.pdf

3 KULTURAREN EUSKAL BEHATOKIA (2019): Derechos culturales En línea: https://www.kultura.ejgv.euskadi.eus/contenidos/informacion/keb_eskubide_kulturalak_2019/es_def/adjuntos/informe-derechos-culturales-2019.pdf